

FRILUFTSFRÄMJANDET ÖSTERSUND-FRÖSÖN**Mottagare:** Östersunds kommun, Samhällsbyggnad (samhallsbyggnad@ostersund.se)**Ärendenummer:** KS-00331-2024 / P 2022-000025 (Granskningskede, 26 maj – 16 augusti 2026)**Datum:** 15 augusti 2026**Avsändare:** Friluftsförbundet Östersund-Frösön Lokalavdelning**Kontaktperson:** Andreas Westberg, lokalavdelningsordförande

Remissvar: Fördjupad översiktsplan för Södra Östersund

1. Inledning och Sammanfattning

Friluftsförbundet Östersund-Frösön bedriver en omfattande och växande verksamhet med över 5 000 friluftstimmar per år i kommunen, och vi företräder en stark folkrörelse för hälsa, gemenskap och friluftsliv.

Vi ställer oss i huvudsak positiva till planens övergripande målsättning att binda samman Torvalla, Odensala och de centrala delarna av Östersund genom gröna stråk för friluftsliv. Vi tillstyrker varmt inrättandet av ett nytt kommunalt naturreservat i Spikbodarna norr om E14, borttagandet av olämplig industrimark öster om Verksmon, samt restaurering av Odensalabäcken.

Samtidigt framför vi **skarpa invändningar** mot planerade exploateringar av tätortsnära skog, i synnerhet Sportfältsskogen, Odensalaskogen och Spikbodarna / Verksmon. Dessa områden utgör ryggraden i närmiljön för tusentals boende. Att tillåta bebyggelse här strider direkt mot kommunens nyligen antagna Strategi för friluftsliv. Vi anser att dessa skogar ska värnas och att ett grönplaneringsmått, exempelvis 3-30-300-principen, antas som formellt planeringsverktyg.

2. Kommunens nya friluftsstrategi som ledstjärna

Den 18 juni 2026 antog Östersunds kommunfullmäktige en ny, politiskt förankrad Strategi för friluftsliv (giltig till 18 juni 2027). Detta nyligen antagna styrdokument sätter en viktig politisk riktning, men ställer också krav på att den fysiska och strategiska stadsplaneringen i Odensala Södra faktiskt lever upp till strategins fastställda mål. I strategin slås följande fast som kommunens uttryckliga viljeinriktning:

"Det är svårt att återskapa förlorat tätortsnära friluftsliv och som kommun är det en av våra viktigaste konkurrensfördelar. Friluftslivet har stor betydelse för oss som bor här idag, för majoriteten av de som vi vill ska flytta hit och för våra kommande generationer."

"Friluftslivet ska vara en integrerad del av kommunens samhällsplanering."

"Kultur- och fritidsenheten ska tillsammans med andra enheter bevaka och driva bevarandet av befintliga friluftsområden kopplat till samhällsutvecklingen i kommunen."

FÖP Södra Östersund innebär i sitt nuvarande utförande att stora, sammanhängande skogspartier fragmenteras, bebyggs och att ovärderlig rekreationsmark tas i anspråk. Detta strider direkt mot friluftsstrategins ställningstagande om att förhindra nettoförluster av tätortsnära natur och dess betydelse för folkets hälsa. Om strategin ska betraktas som mer än ett vackert dokument måste planen för Odensala Södra anpassas därefter. Tätortsnära skogar får inte hanteras som en tillfällig markreserv för framtida bebyggelse, utan måste ges ett långsiktigt, juridiskt och robust skydd.

3. Våra ställningstaganden i planförslaget

Nedan sammanfattar vi våra formella ställningstaganden gällande specifika nyckelförslag i granskningshandlingen för Södra Östersund:

Område / Planförslag	Ställningstaganden	Vår motivering och krav
Naturresevat Spikbodarna rekreatiomsområde (12.2.1. Grönområde - ID 24)	TILLSTYRKS	Vi välkomnar ett formellt kommunalt naturresevat inrättas på kommunens mark norr om E14. Det säkrar värdefull kalktallskog och biologisk mångfald och tryggar området för framtiden.
Industrimark öster om Verksmon	TILLSTYRKS STRYKNING	Att den tidigare planerade industrimarken stryks är helt korrekt. Området är sankt, består av dikad torvskog med hög vattenhållande förmåga och har stor betydelse för hydrologin nedströms.
Odensalabäcken vid Lillsjö centrum	TILLSTYRKS	Att lyfta bäckfåran ur sin kulvert och återskapa ett synligt, naturligt vattendrag är ett föredömligt projekt som stärker ekologin, gynnar harr- och öringvandring samt höjer rekreatiönsvärdet.
Sportfältet / Sportfältsskogen (12.2.1. Grönområde - ID 11)	AVSTYRKS EXPLOATERING	Sportfältsskogen är en sammanhängande rekreatiönskog på 35 hektar med mycket höga sociala och biologiska värden. Vi avstyrker bestämt att delar av skogen bebyggs eller fragmenteras.
Odensalaskogen (12.2.1. Grönområde - ID 7)	AVSTYRKS EXPLOATERING	Ett 12 hektar stort, mycket välanvänt skogsområde med känslig kalktallskog och påtagliga naturvärden (klass 3). Skogen är mycket känslig för stormfällning och ändrad markfuktighet.
Verksmon / Spikbodarna-området (12.2.1. Grönområde - ID 24)	AVSTYRKS EXPLOATERING	Spikbodarnas natur- och friluftsområde bör inte tas i anspråk för utökad verksamhets- och industrimark (ca 145 hektar).

4. Återskapande av förtroende – Tillit i Spikbodarna

Vi vill lyfta fram en viktig, historisk aspekt som rör allmänhetens tillit till kommunens fysiska planering. Under framtagandet av Översiktsplan 2040 inträffade en allvarlig administrativ fadäs där området kring Spikbodarna i ett beslut pekades ut som friluftsområde, samtidigt som en annan förvaltning fattade beslut om att samma mark skulle avsättas för industrietableringar. Denna brist på intern samordning ledde till en omfattande debatt där kommundirektören i februari 2024 tvingades göra en offentlig avbön och erkänna missen.

Att Östersunds kommun nu pekar ut ett formellt naturreservat norr om E14 i Spikbodarna är ett utmärkt tillfälle att reparera denna tillitsbrist och visa att man tar det tätortsnära friluftslivet på allvar. Men om detta reservat samtidigt naggas i kanten genom att 145 hektar värdefull rekreationsskog tas i anspråk för industrimark i det omedelbara närområdet, riskerar reservatet att framstå som en ren pappersprodukt. En genuin och trovärdig satsning kräver helhetslösningar.

Vi anser därför att kommunen höjer sin ambition och planerar det nya naturreservatet så att det bildar ett sammanhängande, robust skyddat naturområde tillsammans med det befintliga Lillsjöns naturreservat och Länsstyrelsens angränsande naturreservat i Torvalla urskog. Endast genom ett sådant sammanhängande och genuint naturskydd kan kommunen långsiktigt återskapa medborgarnas och föreningslivets fulla förtroende.

Stora delar av marken vid Spikbodarna ägs inte av kommunen, men ligger angränsande till området för ett tilltänkt naturreservat. Det vore lämpligt om kommunen verkar för att de områdena med biologiskt värdefull natur skyddas långsiktigt. Idag bedrivs ett konventionellt skogsbruk med kalhyggen där.

- Friluftslivets värden skulle försämrats avsevärt, och inte bara när det gäller placering av längdskidspår. När skogsmark ersätts av industri, kraftledningsgator, transformatoranläggningar, vägar och storskaliga verksamheter förändras hela områdets karaktär så att det inte känns attraktivt för friluftsliv.
- Det som avverkas kan inte enkelt återskapas. Ett stort sammanhängande skogsområde med viktiga naturvärden planeras avverkas. Det kommer även leda till fragmentering och negativ påverkan hos närliggande naturområden.

5. Förebilder för tätortsnära natur och långsiktig planering

Vår uppfattning är att Östersunds kommun under lång tid har kunnat förlita sig på att den stadsnära skogen och fjällmiljön funnits tillgängliga av sig själva, utan att kommunen behövt bedriva en aktiv, strategisk förvaltning eller göra betydande ekonomiska investeringar i dess bevarande. I takt med att staden växer och förtätas fungerar inte längre denna passiva hållning. Här bör Östersund ta inspiration från progressiva svenska kommuner som arbetar systematiskt med att utveckla och skydda sitt tätortsnära friluftsliv:

• Uppsala kommun – Mätbara zoner och 3-30-300-principen:

Uppsala tillämpar mätbara avståndszoner i sin grön- och blåstrukturplanering genom en så kallad sociotopsnurra. Vi anser att Östersunds kommun formellt antar den internationellt erkända **3-30-300-principen** för grönstruktur. Detta innebär att alla invånare ska kunna se minst 3 träd från sitt fönster, bo i en stadsdel med minst 30 % trädkröntäckning, och ha max 300 meter till ett högkvalitativt grönområde på minst 1 hektar. Sportfältsskogen (35 ha) och Odensalaskogen (12 ha) är helt kritiska för att klara detta mått för de boende i Odensala och Torvalla.

• Örebro kommun – Tydliga närhetsmål och "Natur för alla":

Örebro har under en längre tid bedrivit ett målinriktat arbete för att tillgängliggöra naturen för alla samhällsgrupper, vilket bland annat lett till utnämningen till Sveriges friluftskommun. Kommunen har inrättat 14 nya stadsnära naturreservat i syfte att uppnå ett uttalat mål om att alla boende ska ha max 500 meter till närmaste skyddade natur- eller rekreatiomsområde.

- **Karlstads kommun – Säkrad tillgång till större sammanhängande grönytor:**

Karlstad slår fast i sin översiktsplan att ingen invånare ska ha mer än 300 meter till ett sammanhängande grönområde på minst en hektar. Det ger förvaltningarna ett starkt planeringsverktyg för att avstyra kortsiktiga exploateringar på biologiskt och socialt värdefull skogsmark.

- **Sundsvalls kommun – Tydligt förvaltnings- och nämndsansvar:**

I Sundsvalls Natur- och friluftplan (beslutad av Kommunfullmäktige) understryks att ansvaret för att värna biologisk mångfald och friluftsliv vilar gemensamt på samtliga kommunala nämnder och bolag. Det ålägger varje förvaltning att bidra till att målen uppnås och förhindrar att friluftsförhållanden isoleras till en enskild enhet.

- **Jönköpings kommun – Långsiktigt säkrad driftbudget:**

Jönköpings Plan för friluftsliv integrerar friluftsinfrastruktur i den ordinarie kommunala verksamhetsplaneringen, med en långsiktigt tryggad och budgeterad post för skötsel, drift och underhåll. Det förhindrar det utbredda problemet där nya motionsspår eller vindskydd anläggs genom tillfälliga projektmedel men sedan förfaller på grund av saknade driftsmedel.

Andreas Westberg

Ordförande, Friluftsförhållanden Östersund-Frösön Lokalavdelning